

1882-10-17

SENDER

Joakim Skovgaard

RECIPIENT

Wilhelmine Skovgaard

FACTS

Document type:
Letter

Sender's location:
Schweiz

Recipient's location:
København

Mentioned people:
Susette Cathrine Holten
Viggo Pedersen

Archive:
Mappe 16 nr. 17

TRANSCRIPTION

Kasse 16

Brev 17

Bellinzona 17 Oktb 1882

Kjære Faster!

Endelig har jeg da set det rigtige Schweiz, d.v.s. det der er rigtig vildt. I morges tog vi fra Brunnen til Göschenen, det er stationen ved nordenden af St. Gothardstunelen, og derfra körte vi til Andermatt. Fra Brunnen blev vejen bedre og bedre vildere og vildere, vel var der en del skyer om toppene, men det var ellers dejligt vejr, og noget af det bedste var en snetop som lige i begyndelsen af turen tittede frem helt solbelyst. Fra Göschenen blev det nu rent ud mageløst vildt og bart, (det stykke körte vi på vogn), enkelte graner og dværgfyr var de eneste træer, ellers var det stejle stenvæge og nedstyrtede klippestykker. Og et Reus som skummede og boltrede sig i bunden af dalen, nej kløften. Som sagt toppene kunde vi ikke se, så det var gråt i gråt alt sammen, uden hvid sne eller blå luft og aller mest henrivende dæmonisk var det ved djævlebroerne, disse spinkle buer som krummer sig over Reus hvor den er aller vildest mellem de aller steileste væge, jeg tror egentligt det passede aller bedst med skyet vejr. Så kom vi forbi et lille kapel, rigtig passende til omgivelserne, med en Hellig Antonius tror jeg, som bad for sine medmennesker (forstår Du, en figur). •2• Vi sejlede endnu videre, ind i en bitte tunel, og pludselig åbnede landskabet sig til en flad mark hvor Reus ganske roligt løb og lod som ingenting omgivet, d.v.s. marken, omgivet af snetoppe så rene og skønne, en af dem lignede jeg ved flodeskum så blød så sneen ud, men den lignelse ville Viggo ikke gå ind på, og midt i det hele lå Andermatts store hotel, hvor vi straks tog ind og spiste os en herlig frokost eller middag, som du vil. Men ligesom vi var færdige, og havde betalt den pebrede regning måtte vi af sted igen, for at nå tilbage til iltoget, så det var egentlig en egen måde at nyde snebjærgene på, at sidde i en stor spisesal, se på fotografier og fylde sin mave. Men maven måtte vi nu have fyldt, og vi brugte da også øjnene så godt vi kunde; ja hvad jeg har set i dag! Vi talte lidt om at tage over St. Gothardspasset, der sagdes at det var farbart, og vejret var godt, solen skinnede hist og her mellem skyerne (vi var nået så höjt op), men

Viggo havde ikke mod til det, og da vi hörte prisen, slog vi det af hovedet. Altså ned igen, det gik lystigt, vi havde knap tid, så kusken knaldede og vi svingede ned som et zigzag lyn, ind i toget og af sted gennem det sorte hul. Da vi kom ud på den anden side priste vi vor lykke, at vi ikke var taget

over St. Gothard, for der sneede det, men det var også dejligt, for så stod
•3• de mørke, næsten sorte klippesider med det mørkegrön mos,
tuegræs, og da vi kom lidt ned, de halvvissen ægte kastanier, så dejligt i
farven, både trist rigt og blødt. Her tror jeg vi lige som på den anden side,
(hvor det er vist vi gjorde det) körte i sneglegangs tuneler, så vi altså steg i
sneglegang inden i bjærget |eller på denne side daledet|. På denne side
fulgte banen Ticinos löb, og Du kan tro der löb mange bække små i den,
men det kom vel til dels af regnvandet, for hele tiden styrtede der smalle
vandfald ned af de stejle sider. Som sagt, her havde vi byttet nåletræerne
for lövtræer, men gråvejrs med regn, så jeg ved ikke ret om der så venligst
ud på nord eller sydsiden af Alperne, men sydsiden huer mig nu bedst, og
Luzern og kirkerne var i en stil med mere mening i en den på nordsiden.
Nu sidder vi her, for vi har taget lidt fejl af togene så vi må blive her i 3
timer til det næste tog til Locarno går. Vi har passeret en hel del vinhaver,
og i det hele smager her trods sne og mørke stene af syden. Locarno 19
ds. Nu har jeg, ligesom drengene når de skal i vandet og först dypper den
storetå, også dyppet min store tå i Italien. I går var jeg der nemlig i nogle
timer, idet vi sejlede en tur til de Borromæiske øer, som ligger temmelig
langt syd på i Lago Maggiore, hvis nordlige ende hörer til Schweiz. Vi stod
af på •4• Isola Bella og blev nogle timer, i hvilke vi så haven, som Viggo
fandt temelig godtköbs hvad stilen angår, men som jeg, trods jeg villig
indrömmar at der var meget i den som trængte til at forandres eller
kaseres, dog fandt fortryllende. Lago Maggiore er dejlig, men fra Isola
Bella bliver den dobbelt skön, for derfra får man en forgrund af mørke træer
af alle arter (d.v.s. mange arter) (Borromierne har nemlig i haven samlet et
rigt udvalg af sjældne træer og blomster) men navnlig syprusser,
fyrretræer og deslige, som står så dejligt mod den rödlig violettes
baggrund, överst hvid af sne. Så er söe og luft naturligvis også som de bör
være, og trods det er figurene, de store stenstatuer i haven som skader
denne, så ser mange af dem dog godt ud til omgivelserne, kort sagt, det
hele er et syn, som aldeles intet tilsvarende har i norden; det er måske
rettere at sige lignende. Om aftenen vendte vi tilbage, og havde den
skönne sejlur i måneskin. Månen er vel kun knap halv, men da den er i
tiltagende, er det rimeligt at

vi bestemmer os for et lille svip til Venedig inden Florenz, det kommer lidt
an på pengene for de ruller rent forskrækkeligt. –

Villa d'Este Comosöen, den 20. ds. Ja nu ved jeg snart hverken hvor jeg
skal begynde eller ende, for jo længere jeg kommer jo mere bugner syden
mig imöde med alt muligt som alt har lige meget krav til at nævnes, derfor
tror jeg, •5• jeg vil springe en hel hoben over. I går var vi i Lugano, og der er

i det mindste lige så yndigt som ved Lago Maggiore, men om der er yndigere ved jeg dog ikke. Selve Lugano er en morsom by, den smager rigtig af syden, underligt nok at den hører til Schweiz. Så det er da også underligt, jeg synes jeg har så meget at skrive og nu glider det bort alt sammen, men det ligger vel noget i at det vigtigste har jeg tænkt at stile til Cathrine men lade følge Dit brev, når Du så har læst det giver Du hende det nok en gang. Det er ikke fordi det er det vigtigste, at jeg skriver det til hende, men det egner sig nu bedst til at fortælle hende.

Bellinzona 17 Okt. 1882

Kjære Fæder!

SKOVGAARD-MUSEET

Mappe 16 Nr. 17

Endelig har jeg da set det rigtige Schwyz, det
+ det der er rigtig vildt. I morges tog vi fra Brunn
til Göschenen, det er stationen ved nordenden
af N. Gotthardstunnelen, og derfra kørte vi til
Andermatt. Fra Brunnan blev vejen bedre
og bedre vildere og vildere, vel var der en del
skye an toppene, men det var ellers dejligt vejr,
og noget af det bedste var en smule som lige
i begyndelsen af turen titlids frem helt solbelyst.
Fra Göschenen blev det nu rent ud mageløst
vildt og bort, (det stykke kørte vi på vogn), enkelte
graner og dværgfyr var de eneste træer, ellers
var det stejle stier og nedstygtes klippestykker,
og et Reas som skrummede og boltrede sig i
bunden af dalen, og kløftene. Som sagt, toppene
kunde vi ikke se, så det var gråt i gråt alt
sammen, uden hvid sne eller blå luft og alle
most harrimod, demonisk var det ved djævel-
broerne, det spinkle bæ, som krummer sig
over Reas hvor den er aller vildst mellem de aller
steileste veje, jeg tror egentlig det passede aller bedst
med skyet vejr. Så kom vi forbi et lille kapel, rigtig
passende til omgivelserne, med en Hellig Antonius tro
sig som bad for sine medlemmer (fortæl du, det siger).

Vi smjledes ind i ~~indgangen~~ ind i en lille tunnel, og
pludselig åbnede landskabet sig til en flad
mark hvor Pæns ganske roligt løb og lod dem
ingen ting omgivet, der marker, omgivet af oietoppe
så røde og skønne, en af dem lignede sig ved
floderne så rød så smuk ud, men den lignede
vilde. Vi gik ikke på is, og midt i det hele lå
Andermatts store hotel, hvor vi straks tog ind og
spiste os en herlig frokost eller middag, som du vil.
Men ligesom vi var færdige, og havde betalt den
pebende regning måtte vi afsted igen, for at nå tilbage
til iltoget, så det var egentlig en egen måde at
nyde omgivelserne på, at sidde i en stor spisesal,
og på fotografi og fylde sin mave. Men maven
måtte vi nu have fylde, og vi brugte da også i jern
så godt vi kunde, i jo hvad jeg har set idag! Vi talte
lidt om at tage over St. Gotthards passet, der siges
at det var forbeholdt, og vejret var godt, solen skinnede,
høst og her mellem stierne (vi var næsten så højt op), men
Vi gik ikke mod at det, og da vi hørte prisen, dog
vi det af hovedet. Alltså med igen, det var lykket,
vi havde knapt tid, så kusk knaldede og vi svingede
med som et sørsag lyn, ind i toget og afsted gennem
det sorte hul. Da vi kom ud på den anden side, prisen
vi var lykkelige, at vi ikke var taget over St. Gotthard, for
der omme det, men det var også dejligt, for vi stod

111
de mørke, næsten sorte klippesider med det det mørkegrøn-
mos, tise græs, og da vi kom lidt ned, de halvvisse
og kaktaner, så dejligt i ferien, både trist, ryst og
Rødt. Her tror jeg vi lige om på den anden side,
(hvor det er vist vi gjorde det) kørte i smulegangs
tuneler, så vi altså også i smulegang inden i bjergene.
På denne side fulgte banen Tithinos løb, og du kan
tro de lidt mange bække ~~ikke~~ ^{der} i den, men
det kom vel ildels af regnvandet, for hele tiden
stjælt de smalle vandfald ned af de stejle sider.
Som sagt, her havde vi byttet nåletræerne for løvtræ,
men grævejre med regn, så jeg ved ikke ret om de
så venligt ud på nord eller sydsiden af Alperne,
men sydsiden huer mig nu bedst, og husene og
kirkerne var i en stil med mere mening i en den
på nordsiden. Nu sidder vi her, for vi har taget
lidt fejl af toget så vi må blive her i 3 timer til
det næste tog til Locarno går. Vi har passeret
en hel del vinmarker, og idet hele omgivelser her trods
me og mørke stene af syden. Locarno 19 de. Nu
har jeg, ligesom drengene når de skal i vandet og
født dyper den størrelse, også dyppet min store
tå i Italien. I går var jeg der nemlig i nogle timer,
der ^{vi} sejlede en tur til de Borromeiske øer, som
ligger temmelig langt syd på i Lago Maggiore, hvis
nordlige ender hører til Schweiz. Vi stød af på

eller på den 18de delste.

1111

Isola Bella og blev nogle timer, i hvilket vi så ham,
som V. ogs. fandt temelig godt købs værd stilen angår,
men som jeg trods jeg villig indrømmer at der var meget
i den som trængte til et forandrings eller kaovers, dog fandt
fortryllende. Lago Maggiore er dejlig, men fra Isola
Bella bliver den dog helt skøn, for derfra ser man en
forgrund af mørke træer af alle arter (dvs mange arter)
(Peromeerne har nemlig i haven samlet et rigt udvalg
af opældte træer og blomster) men navnlig Syprissie,
Fyrretræer og dslige, som står så dejligt mod den
meget røddelig rødtte baggrund, først hvid af sne.
Så er det og luft naturligvis også som de bør være,
og trods det er figurene, de store skulpturer i haven
som skader denne, så er mange af dem dog godt
ud til omgivelserne, det sagt, det hele er et bryn, som
aldrig intet tilsvarende har i Norden; det er måske
rette at sige lignende. Om aften vendte vi tilbage,
og havde da den skønneste sejltur i månenskin. Månen
er vel kun knap halv, men da den er i tiltagende, er
det rimeligt at vi bestemmer os for et lille svip til
Venedig inden Florenz, det kommer lidt an på pengene
for de vilde rent forholdsvis. — Villa d'Este
Comosien, den 20de. Ja nu ved jeg snart hvilken hvor
jeg skal begynde eller ende, for jo længere jeg kommer
jo mere begynder syden mig ind i med alt muligt
som alt her lig. meget kræver til at nævne, derfor tror jeg

jig vil springe en hel kuben over. I går var vi i Lugano,
og der er i det mindste lige så yndeligt som ved Lago
Maggiore, men om der er yndigere ved jeg dog ikke.
Selvfølgelig er Lugano en morsom by, den smager rigtig
af syden, underligt nok at den hører til Schweiz.
Så det er da også underligt, jeg synes jeg har så meget
at skrive og nu glider det bort alt sammen, men
der ligger vel noget i at det vigtigste har jeg tænkt
at stille til Peterine men lade følge med Dit brev,
når du så har læst det giver du hende ^{det} nok en gang.
Det er ikke fordi det er det vigtigste, at jeg skriver det til
hende, men det ligner sig nu bedst til at fortælle hende.